

ยารักษาวัณโรค
ข้อมูลสำหรับผู้ป่วย
TUBERCULOSIS MEDICATIONS
Information for patients

ท่านกำลังจะเริ่มรับการรักษาเพื่อบำบัดวัณโรค (TB) ที่ท่านเป็นอยู่ตามที่แพทย์สั่ง TB เป็นโรคร้ายแรงที่จะทำความเสียหายให้แก่สุขภาพของท่านถ้าปล่อยไว้โดยไม่ทำการรักษา TB รักษาให้หายขาดได้โดยการเยียวยา ที่ถูกต้อง

การควบคุมดูแล

เป็นสิ่งสำคัญมากที่ท่านต้องกินยาตามที่แพทย์สั่ง การกินยาไม่ตรงตามเวลาอาจก่อให้เกิดการดื้อยา ซึ่งทำให้โรคที่ท่านเป็นรักษาให้หายได้ยากกว่า

เพื่อเลี่ยงปัญหาเหล่านี้ การเยียวยาเพื่อรักษา TB จึงต้องได้รับการควบคุมดูแลอย่างเต็มที่ ซึ่งก็หมายความว่าผู้ป่วยต้องกินยาต่อหน้าพยาบาล TB หรือเจ้าหน้าที่สุขภาพอื่น พยาบาลที่คลินิก TB สามารถตอบคำถามใดๆ ที่ท่านอาจมีเกี่ยวกับการรักษาโรคที่ท่านกำลังได้รับ เจ้าหน้าที่เหล่านี้จะคอยตรวจติดตามผลข้างเคียงต่างๆของการรักษา และถ้าจำเป็นก็จะจัดให้ท่านได้พบกับแพทย์

นับเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ท่านจะต้องกินยาคิดต่อกันไป จนกว่าแพทย์ประจำคลินิก TB จะสั่งให้ท่านหยุดได้ (แม้ว่าท่านจะรู้สึกดีขึ้นแล้ว) ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ TB กลับฟื้นขึ้นมาอีก

ทำไมข้าพเจ้าจึงต้องกินยาเหล่านี้ด้วย?

- เพื่อบำบัด TB ให้หายขาด
- เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดพัฒนาการเชื้อ TB ที่จะดื้อยา
- เพื่อป้องกันการแพร่ TB ให้แก่ผู้อื่น

ยาอะไรบ้างที่ใช้รักษา TB?

ยาที่ใช้รักษา TB โดยปกติคือยาปฏิชีวนะที่ชื่อ ไอโซไนอิด, ไรแฟมพิซิน, พีราซิनाไมด์ และ เอแธมบิวทอล (Isoniazid, Rifampicin, Pyrazinamide และ Ethambutol) ยาดังกล่าวแพทย์อาจสั่งให้กินทุกวันหรือกิน 3 ครั้งต่อสัปดาห์

ยาเหล่านี้ต้องกินตามที่แพทย์ของท่านสั่งคิดต่อกันเป็นเวลาอย่างน้อยหกเดือน ในการรักษาบางกรณีที่ไม่บ่อยนัก อาจต้องกินยาคิดต่อกันเป็นเวลาถึง 2 ปี

ท่านต้องแน่ใจว่าได้แจ้งให้พยาบาลทราบหากท่านมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ไม่อาจมาคลินิก TB ได้ หรือแจ้งให้พยาบาลมาหาท่านที่บ้าน (ตัวอย่างเช่น ท่านมีนัดกับอีกแห่งหนึ่ง) ในวันที่ท่านต้องกินยา ซึ่งเราจะจัดการเปลี่ยนแปลงให้ท่าน

ทำไมจึงต้องกินยาหลายขนานพร้อมกัน ?

ยารักษาโรค TB เป็นยาปฏิชีวนะ เป็นยาที่มีผลในการฆ่าแบคทีเรีย TB ด้วยวิธีต่างๆกัน เนื่องจากแบคทีเรีย TB ดายช้า จึงจำเป็นต้องใช้การรวมยาหลายขนานเป็นประจำอย่างน้อยหกเดือนเพื่อฆ่าแบคทีเรียเหล่านี้

ถ้าใช้ยาดังกล่าวแยกกัน แบคทีเรีย TB จะมีความสามารถคือฆ่าเหล่านี้ได้อย่างรวดเร็ว ในออสเตรเลียมีคนจำนวน น้อยที่เป็น TB ชนิดที่ดื้อยาที่ใช้รักษา ถ้าเกิดเหตุดังกล่าวอาจต้องเพิ่มปริมาณยาปฏิชีวนะให้มากขึ้น และต้องใช้เวลานานกว่าในการรักษา

ความระมัดระวังในขณะที่ทำการรักษา TB

แอลกอฮอล์และยาพาราเซตามอล อาจแทรกแซงยาต่างๆที่ใช้รักษา การดื่มแอลกอฮอล์ หรือกินยาพาราเซตามอล ขณะกำลังกินยารักษา TB อาจก่อให้เกิดปฏิกิริยาหรือผลข้างเคียงต่างๆ ซึ่งอาจทำให้สุขภาพของท่านทรุดโทรม ดังนั้นจึงขอแนะนำให้คุณหลีกเลี่ยงการดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างที่ท่านรับการรักษา

โปรดสังเกตว่าในระหว่างที่รับการรักษาเป็นประจำเดือนอาจมาไม่สม่ำเสมอ ขอแนะนำว่าสตรีควรหลีกเลี่ยงการตั้งครรภ์ขณะรับการรักษา TB ผลของยาเม็ดคุมกำเนิดจะลดน้อยลงเมื่อกินยา Rifampicin จึงทำให้การคุมกำเนิดโดยวิธีนี้ได้ผลไม่แน่นอน ดังนั้นจึงขอแนะนำให้สตรีที่กำลังรับการรักษา TB ใช้การคุมกำเนิดด้วยวิธีอื่นแทน ท่านควรปรึกษาการคุมกำเนิดด้วยวิธีอื่นกับแพทย์ของท่าน

หากท่านตั้งครรภ์หรือกำลังเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ท่านต้องแจ้งให้แพทย์ประจำคลินิก TB ทราบโดยทันที อาจมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนยาที่ท่านกำลังกินอยู่

อาจมีความจำเป็นต้องทำการตรวจเลือดเป็นประจำเพื่อคอยดูผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้น แพทย์ของท่านจะจัดการตรวจต่างๆเหล่านี้ให้ท่าน

อาการต่างๆที่เกิดขึ้นจากยา

นับเป็นความสำคัญที่ท่านจะต้องแจ้งให้แพทย์รักษาโรค TB ทราบ ในกรณีที่ท่านกินยาอย่างอื่นหรือใช้สมุนไพร เพื่อที่เราจะประเมินผลที่อาจเกิดขึ้นต่อการรักษาโรค TB จากการใช้ยานั้นๆ

ยาลดกรดที่มีส่วนผสมลูมิเนียม (เช่น Gaviscon) ไม่ควรกินภายในสองชั่วโมงหลังจากกินยารักษา TB การใช้ยามธาโคนอาจมีปฏิกิริยากับยาต่างๆที่ใช้รักษา TB ด้วย ยาบางอย่างที่ใช้ในการรักษาโรคเบาหวาน โรคพาร์กินสัน เอชไอวี ลมชัก หรือ อาการต่างๆของหัวใจ (diabetes, Parkinson's disease, HIV, epilepsy หรือ cardiac conditions) อาจแสดงปฏิกิริยาต่อยาที่ใช้รักษา TB ถ้าท่านกำลังอยู่ในระหว่าง รักษาโรคต่างๆดังกล่าวนี้ นับว่าสำคัญที่ท่านต้องแจ้งให้แพทย์รักษาโรค TB ของท่านทราบ

วิธีกินยา

ยาต่างๆนี้มีประสิทธิภาพมากที่สุดถ้ากินพร้อมกันหนึ่งชั่วโมงก่อนอาหาร หรือสองชั่วโมงหลังอาหาร และควรกินกับน้ำตามทางปฏิบัติแล้วควรกินในเวลาเดียวกันทุกวัน

สำหรับผู้ป่วยที่มีอาการคลื่นไส้ ควรกินยาพร้อมกับอาหารเบาๆ (เช่น ขนมปังปิ้ง) ถ้าท่านเคยคลื่นไส้ที่สำคัญคือท่านควรแจ้งให้พยาบาลหรือแพทย์ทราบ

ถ้าท่านมีปัญหาในการกินยา โปรดปรึกษาหารือกับพยาบาลหรือแพทย์รักษาโรค TB

ผลข้างเคียงของยารักษาโรค TB

เนื่องจากยาต่างๆที่ใช้รักษา TB อาจก่อให้เกิดผลข้างเคียงได้แก่บางคนในบางโอกาส ในกรณีที่เกิดขึ้นโปรดรายงานให้แพทย์หรือเจ้าหน้าที่พยาบาลที่คลินิก TB ทราบโดยทันที

ในกรณีที่ท่านเกิดมีอาการผิดปกติอย่างหนึ่งอย่างใด หรือรู้สึกไม่สบายไม่ว่าจะด้วยเหตุใดๆ โปรดปรึกษาหารือปัญหานั้นกับพยาบาลหรือแพทย์รักษาโรค TB ของท่าน หากท่านต้องการการดูแลรักษานอกเวลาควรไปแผนกฉุกเฉินที่โรงพยาบาลในเขตของท่าน พร้อมกับนำรายชื่อยาต่างๆที่รักษาโรค TB ไปด้วย

ผลข้างเคียงที่อาจมีแต่ไม่จำเป็นต้องเกิดทุกอย่าง ได้แก่:

- เป็นผื่นและรู้สึกคัน
- คลื่นไส้ (อยากอาเจียน) ไม่หิวอาหาร
- ผิวและตามีสีเหลือง
- เหนื่อยง่ายเกินควร
- สายตาพร่ามัว สีที่เห็นเพี้ยนไป
- ประจำเดือนผิดปกติ
- ท้องเสีย
- ปวดตามข้ออย่างผิดปกติ / โรคเก๊าท์
- เป็นไข้ ปวดศีรษะ และปวดกล้ามเนื้อ
- เป็นรอยฟกช้ำง่าย

สำหรับผู้ที่กำลังรับการรักษาโรค TB ถ้าน้ำตา คอนแทกเลนส์อ่อน เสมหะ และปัสสาวะเปลี่ยนสีเป็นสีส้ม ไม่ใช่สิ่งผิดปกติและไม่ใช่ว่าสิ่งที่ต้องป็นห่วง

โปรดอย่าลังเลที่จะปรึกษาหารือเกี่ยวกับขั้นตอนการรักษาอย่างหนึ่งอย่างใดกับแพทย์รักษาโรค TB หรือพยาบาลที่คลินิก

เอกสารอ้างอิง:

1. Therapeutic Guidelines, Antibiotic, Version 12, 2003
2. Department of Health, Controlling Tuberculosis in NSW 2005
3. Therapeutic Guidelines, Antibiotic, Version 12, 2003
4. Therapeutic Guidelines, Antibiotic, Version 12, 2003
5. Department of Health, Controlling Tuberculosis in NSW 2005